

Ljudska Samouprava

Glasiló gospodarstva, prosvete in politike.

Izhaja
vsakega 10. in 25.
v mesecu.

Naročnina do
konca leta 1926
30 Din.

Številka pošto-
čkovnega urada
Ljubljana 12.592.

Uredništvo
in upravnništvo:
Kočevje št. 18.

Telefon šte. 5.

Oglasi:
mali beseda 2 Din,
sicer po dogovoru.
V uredniškem delu
vrstica Din 10—

Vsebina: Pot k miru. — Pred desetimi leti. — Ob priliki odkritja spomenika v Me-
džidiji. — Iz NRS. — Tedenske vesti. — Statuti NRS. — Inserati.

Pot k miru.

Kočevje, 23. septembra 1926.

Izid svetovne vojne in zaključki mirov-
nih pogodb so razdelili svet v dva tabora:
zmagovalce in premagance. In ker se sled-
nji niso udali v svojo usodo, ampak so
rovarili na vseh krajih sveta, kjerkoli je ka-
zalo kaj škode za zmagovalce, se je svetovna
vojna z drugimi sredstvi faktično nadalje-
vala. In na to razdvojenost kulturnega sveta
so razvrtni boljševiški elementi glavno opi-
rali svoje nade za bodočnost.

Kot vse kaže, sta se pa te dni glavni
voditeljici obeh taborov, Francija in Nemčija,
definitivno pobotali. Nemčija je uvidela,
da vse njeno konsolidacijo povojnih svetov-
nih razmer zavirajoče delovanje ne prinaša
pričakovanih uspehov in da končno reže
tudi v njeno lastno meso. K temu spozna-
nju je veliko doprinesla okoliščina, da na
pomoč boljševiške Rusije za eno generacijo
ni resno računati, brez ozira na to, da tudi
ruski zunanje-politični interesi med tem lahko
postanejo Nemčiji nasprotni. Pa tudi Fran-
cija je na svetovnem političnem trgu jela
čutiti neko hladnost svojih prijateljev, iz
katere je bilo posneti, da ji niso več brez-
pogojno na razpolago proti Nemčiji. In ko
je jel padati francoski frank ter se zazibala
celokupnega struktura francoskega gospo-
darstva v svojih temeljih, je uvidela tudi
Francija, da je treba zevajočo rano z Nemčijo
kako zaceliti.

Tako se je zgodilo, da sta se Nemčija
in Francija pri istih idejah sredi pota sre-
čali. Za lažjo spravo je posredovala še An-

glija. In ko sta izmenjali svoje misli in
ideje, se je pokazalo, da imata obe velike
skupne interese in cilje, ki jih s skupnim
sodelovanjem v veliko korist obeh narodov
igraje lahko uresničita, nasprotja pa da niso
nepremostljiva.

In dne 10. septembra t. l. je bila Nemčija
kot enakopravna velesila v svečani seji
sprejeta v Društvo Narodov. Govori, ki sta
jih izmenjala pri tej priliki Stresemann kot
zastopnik Nemcev in Briand kot zastopnik
Francozov, ter njima sledeče odkritosrčne
in tople scene, so pokazali, da se je sprava
postavila na realna tla in da se je žnjo vzi-
dalo odločilen vogeljni kamen v stavbo sve-
tovnega miru.

Sprava med Francijo in Nemčijo pa bo
nujno rodila daljne silno važne posledice
v nadaljnjem definitivnem utrjevanju sve-
tovnega miru: spraviti se bodo nujno mo-
rale tudi trabantinje Nemčije in Francije
med seboj. Pomislimo samo na dosedanje
razmere med Madžarsko ali Bulgarsko ter nje-
nimi sosedi, zlasti z nami. Vsled sprave
voditeljic so nadaljna nasprotja med nju-
nimi prijateljicami izgubila tla in vse nade
Madžarske ali Bulgarije na spremembo
mej so se razblinile v nič. Stojimo torej
logično pred zaključkom dosedanjega ne-
prijetnega razmerja s temi državami in pred
obnovo normalnih diplomatskih in go-
spodarskih zvez, torej pred izginit-
vijo bojnega razpoloženja v Srednji
in Jugovzhodni Evropi ter logično pred
novo gospodarsko dobo, dobo res
pravega miru.

Politična važnost Italije stopa v ozadje
Ne samo za nas, za ves svet postaja Italija
vsled sprave med Francijo in Nemčijo ter
njenimi trabantinjami država sekundarnega
pomena. Nemčija stopa v ospredje s celim
svojim političnim, gospodarskim in dušev-
nim aparatom in območjem. Ne sicer kot
preponderantna velesila, pač pa kot v vsakem
oziru enakopravna.

Računati je tudi s spremembo doseda-
njega razpoloženja in taktike Nemcev v na-
sledstvenih državah. Računati je v splošnem
z opustitvijo njih principijelne opozicije,
nagajanja za vsako ceno. Pričakovati je,
da začno sedaj s konstruktivnim delom na
vseh poljih v korist sebi in celoti. In v
zvezi s to spremembo zadržanja Nemčije je
kot z nadaljno posledico računati tudi s
spremembo naziranja državnih
ljudstev do nemških manjšin: v
resnih sodelavcih se ne more videti izda-
jalcev, ki strežejo nacionalni državni tvorbi
po življenju.

Tudi Rusija in njen boljševizem stopata
svetovnimi spremembami in s temi dogodki
v nenevarno ozadje.

Mir je torej za dobo te generacije pred-
vidoma zasiguran. Evropa prihaja k pa-
meti — Evropa je našla sebe. Dr. S.

Pred desetimi leti.

Kočevje, 20. septembra 1926.

Jeseni 1914, ko so stale junaške ruske
vojske v Karpatih, pri Krakovu, v Šleziji in
Vzhodni Prusiji ter ogrožale Budimpešto,
Dunaj in Berlin v bok, je, omoten z drz-

Statuti Narodne Radikalne Stranke

usvojeni na Zemaljskoj Radikalnoj Konferenciji odr-
žanoj 21. i 22. novembra 1911. god. u Beogradu,
i izmenjeni u sednicama Glavnog Odbora Radikalne
Stranke iz cele zemlje, održanim 25., 26., 27. i 28
septembra 1920 godine u Beogradu.

(Nadaljevanje.)

Član 74. — U sreske kase ulaze još i
prihodi od zabava i predavanja, koje sreski
odbor priredjuje a u okružne kase još i pri-
hodi od zabava i predavanja, koje okružni
odbori priredjuju, kao i prihodi o listova i
knjiga, koje sreski, odnosno okružni odbori
izdaju.

No sreske i okružne kase, prvog januara
svake godine, izdvajaje iz svoje gotovine
jednu trećinu i slati Glavnom Odboru za fond,
iz kog se, kad dovoljno naraste, ima podići
u prestonici Radikalni Dom.

Član 75. — Glavna kasa strankina je

kasa Glavnog Odbora. U nju ulaze još i ovi
prihodi: prihodi od zabava i predavanja koje
Glavni Odbor priredjuje; prihodi od godišnje
pomoći, koju stranci svaki narodni poslanik
iz Radikalne Stranke, po odluci poslaničkog
kluba, daje; prilozi i zaveštanja.

Član 76. — Svake godine, svaka orga-
nizacija prirediće zabavu u korist svoje kase,
na način, koji za nju bude najzgodniji, i pri-
hode sa ovih zabava razdeljuje odmah po
ovim statutima.

Član 77. — Novac strankinih kasa može
se trošiti samo po odlukama odbora, čije su
kase. Glavni Odbor će trošiti novac svoje
kase po napred utvrdjenom godišnjem bud-
žetu. Samo, u osobenim slučajevima, ad
na to pristanu svi na sednici Glavnog Od-
bora prisutni članovi, može se novac iz kase
Glavnog Odbora trošiti i na celji, koje bud-
žetom nisu predviđene.

Član 78. — Blagajnici svih strankinih kasa
podnose na kraju svake godine izveštaj o
stanju kase svojim odborima. Za ispravne
račune blagajnicima odbori daju razrešnice.

Ali u svako doba odbori mogu izvršiti
pregled svojih kasa i uveriti se o pravilnom
rukovanju sa njima.

Član 79. — Svakog neurednog blagajnika
odbori mogu u svako doba razrešiti i drugog
iz svoje sredine izabrati, kao i krivično op-
tužiti svakog blagajnika, koji bi pričinio štetu
kasi.

Član 80. — U slučajevima velike potrebe
kasama ostalih organizacija, na predstavu
dotičnih odbora, Glavni Odbor može priteći
u pomoć. Tako isto dužne su i sve organi-
zacije priteći u pomoć kasi Glavnog Odbora,
ako to Glavni Odbor od njih zatraži.

(Konec prihodnjič.)

nimi načrti in navedbami berlinskega generalnega štaba, poklical stari cesar Franc Josip protizakonito vse moške do 50. leta v vojaško službo z orožjem. Doma so ostali le pohabljeni ter žene in otroci. Pohabljenec so znova prebirali ter jih zaeno z doraščajočimi otroci odrivali na fronto. Kdor ni bil zanesljiv, je šel, ako je bil vojak in „p. v.“, na fronto, iz katere je običajno sledilo poročilo „o junaški smrti“. Čigava krogla mu je vpihnila luč življenja, se običajno ni dognalo. Ako pa je bil za vojno nesposoben civilist, je šel v ječo ali v taborišče ali pa je bil „konfiniran“, t. j. policijsko prisiljen bivati stalno le v enem kraju, ki mu ga je odkazala policija. — Pri tem se je moral pretvarjati in delati patrijotičnega, ker sicer bi težko ušel vrvi ali krogli. Ker za gotove „zločine“ so sodili vojaki, običajno na komando. Te mere so v letu 1915 pomogle, da so nemško-avstrijske armade dosegle lepe lokalne uspehe: na Francoskem so ustavili prodiranje francosko-angleških armad, ob Soči so privezali Cadorno, na ruskem bojišču pa so vsled nečuvne korupcije carske intendantice ž njo združenega pomanjkanja streljiva zayzeli Varšavo, Rigo in Luck. Ko so vse to opravili, so zbrali milijonske armade pred Beogradom, naščuvali Bolgare Srbom v hrbet ter udarili frontalno čez Savo, goneč slovanske polke za Kanonenfutter pred seboj, vsled česar se je srbska vojska umaknila čez Albanijo na Krf in v Tunis.

V nasprotju s temi zunanji vojaškimi uspehi centralnih sil pa se je notranji položaj vedno bolj pogorševal. Že marca 1915 je bilo dobiti moko le v zelo omejeni količini in le proti državni nakaznici; kmalu je sledilo meso, krompir, mast itd. Nato se je začela resna lakota; redki otroci, rojeni v letih 1915, 1916, 1917 in 1918, so vidni odtisk te strahotne dobe. Z lakoto je prišla v deželo korupcija in nemoral; za belo moko in sladkor si kupil uradnika, ženo, dekleta... vse, tudi oficirja. Z letom 1916 je vidno prišla v deželo nova doba, ki ni obetala za konec navideznim zmagovalcem nič dobrega — logični zaključek je jel postajati viden tudi za one, ki so bili doslej nekoliko kratkovidni.

Avgusta 1916 je jela slediti vidna peripetija centralnoevropskega vojaškega režima. Že v hudi zimi 1915-16 je Nikola Nikolajevič pošteno naklestil in razbil turške armade, ki so jih vodili nemški oficirji ter zavzel trdnjavo Erzerum; 31. maja 1916 so pa angleške ladje zdecimirale nemško vojno mornarico ob Jütlandu ter jo kot resen faktor izločile iz pomorske vojne. To je bil nad vse važen dogodek svetovne vojne. Na zapadu so nastopile sveže britanske čete, ki so se bile s športsko hladnokrvnostjo, na vzhodu je pa zmag in uspehov bogata ofenziva ruskega generala Brusilova zadivila svet in obenem odkrila trulost avstrijske armade. Med tem se je na Krfu in v Tunisu reorganizirala srbska armada ter odšla v Solun, odkoder je odmarširala na grško-srbsko-bolgarsko mejo reševati zasedeno domovino. Ves svet se je zadivil nad smelim podjetjem ter gledal, kaj bo sledilo. Bolgari, Nemci in Avstrijci so trdno zasedli mejne postojanke ter mirno s topovi, mitraljezi in bajoneti pričakovali povratek Srbov na mejo svoje domovine. Kot levi so naskočili Srbi od sovražnikov zasedene mejne postojanke svoje domovine; tekom 24 ur so iztrgali sovražniku goro za goro ter ga konečno vrgli iz najvišje višine, Kajmak-

čalana, na kar je sledila osvoboditev prvega večjega srbskega mesta Bitolja. To je bil moralno silno važen dogodek; okupirani Srbi so videli prihajati junaško odrešilno svojo armado pod vodstvom samega prestolonaslednika regenta Aleksandra, svet je pa videl, da združene centralne armade niso več v položaju, da bi srbski vojski zabranili vstop v domovino. Ob Kajmakčalanu je faktično začela goreti ohola vojaška barijera centralnih držav, od tu je bila zanešena iskra, ki je čez dve leti kot baklja objela njih fronte ter jih zdrobila v prah. In iz tega krvavega požara je zletel kot ptič Feniks iz žerjavice — osvobojena naša domovina.

Prvi zametki naše države in svobode leže torej v krvi onih junakov, ki so se ramo ob ramo bili na Kajmakčalanu. In bili so to Srbi, Hrvatje in Slovenci, slednji kot prostovoljci. Slava njih spominu! H.

Ob priliki odkritja spomenika v Medžidiji.

Slavnostno odkritje spomenika (čvetereogelne piramide) padlim jugoslovanskim dobrovoljcem v Medžidiji v rumunski Dobrudži je bilo 8. t. m. v prisotnosti jugoslovanskih in rumunskih zastopstev in dobrovoljcev. Cela slavnost je napravila ganljiv in ponosen vtisk, ter osvežila zavednim narodnim krogom spomin na izredno hrabra dejanja iz svetovne vojne, kjer so vojaške skupine, pa tudi posamezniki, samostojno usmerili svoje delovanje, ne za sužnost svojo, svojega naroda in sploh Slovanstva, temveč za težko pričakovano osvobojenje. V očeh naroda ni medvojni junak oni, ki se je ob nepopisni siromašćini ljudstva debelil doma in verižil, gonil ljudi v avstrijsko fronto ali na suhi bazar, ampak oni, ki je za osvobojenje v resnici kaj storil, ali storil čine v dobrobit svojega naroda in Slovanstva. Tega mnenja je bilo tudi leta 1916 mnogo vojakov avstro-ogerske armade srbske, hrvaške in slovenske narodnosti in zavednosti, ki so se formirali pod poveljstvom srbskega polkovnika Hadžića v jugoslovansko prostovoljno divizijo. Njeni prvi boji so bili v septembru 1916 v Dobrudži, kjer se je odlikovala pri vsakem bojnem podjetju z rumunski vojski zgledno hrabrostjo. Ali po naključju ali po zavisti je rumunsko poveljstvo nekega dne pozabilo umakniti to divizijo iz sprednjih postojank, vsled česar je bila preveč izpostavljena. To neprevidnost je izrabila nemška in bolgarska konjica ter padla z vso silo diviziji v bok. — Vnelo se je strašno klanje pešcev s centavri. V nepopisnem srdu so dobrovoljci mlatili po sovražnih glavah, ki so se zavedale svojega ugodnega bojnega položaja. Boj je divjal na življenje in smrt z velikimi zgubami na obeh straneh. Ko je bila smrtna žetev pregrozna in morija prevelika, sta odjenjala beli in črni orel in se umaknila z bojne poljane. Očividci vjemajoče opisujejo posamezne prizore, ki čakajo kakega Matičića, da bi jih urejeno popisal. Ako ne bi bilo napada od strani, bi bil takrat del bolgarske fronte, ki so jo pomagali držati Nemci, potisnjen v Črno morje. V tem boju je padlo mnogo odličnega nemškega plemstva, med njimi kajzarjev sorodnik princ von Hessen. Takrat so Nemci dobili pred Jugoslovani tolik rešpekt, da ni mogel molčati celo cesar Wilhelm II. in se je o hrab-

rosti divizije pohvalno izrazil. Ta hrabrost brez primere je vplivala tudi na poznejšo pomoč zaveznikov, in na narodno potlačene Jugoslovane doma, da so pričeli posamezno dvigati glave in se pripravljati na zaželjeni dan osvobojenja.

Ob tej priliki omenjamo, da so po teh bojih začeli avstrijski Slovani, predvsem Čehi, pojavljati se v frontah proti Nemčiji ni Avstriji. Ime Dr. Pivka in njegovo zadržanje je popisano v njegovih spominih, dočim je ime bivšega poveljnika Dalmatincev ob Soči in poveljnika jugoslovanskih dobrovoljcev v Italiji vpok. polkovnika Stanko Turudija, ki živi samotarsko na Vrhniki, skoro pozabljeno. Tudi narodno delovanje Dr. Jamarja kot šefzdravnika 17. pešpolka je vse premalo znano, ker je rešil „slavne“ smrti premnogo slovenskih očetov. O orožniškem naredniku Vekoslavju Kavalariju, ki je s smotrenim in pametnim ravnanjem v okupirani Srbiji reševal prebivalstvu imetje, čuval življenje ter blažil trpljenje, je še malo znanega. Pogumni nastop majorja Maistra ob prevratu je v Slovencih edini popularni junaški čin s splošnim priznanjem, dočim so dobrovoljci in drugi tihi junaki osamljeni in brez odlike.

Vsled tega jim bodi izražen časten spomin v našem listu, ki vse to pravilno ceni in se divi zavednosti takratnih borcev jugoslovanske divizije in tihih junakov — mrtvih in živih —, ki so polagali temelj novi zgradbi, katerega klesanje je v duhu čul Cankar, s prevelikimi dozdaž še neplačanimi žrtvami.

Slava jim!

H.

Iz NRS.

Kočevje. Jesenski družabni večer kočevskih radikalov se vrši v soboto ob 8. uri zvečer v veliki dvorani hotela Trst v Kočevju. Poleg kratkega predavanja Dr. Sajovica o temi „Misijska Narodne Radikalne Stranke v naši državi“ običajne družabne zabave. Vstop le za radikale iz kočevskega sreza, za druge le po predhodnem pismenem dovoljenju srezkega predsedstva NRS. Dostop imajo tudi gospe članov ali dopuščenih gostov. Pridejo tudi prijatelji iz Ribnice, Sotražice, Vel. Lašč itd., ter odposlanci odborov NRS iz kočevskega sreza. Na veselo, polnoštevilno svidenje!

Organizacija NRS v Borovnici, ustanovljena leta 1922, je imela pretekli mesec v Mavčevi gostilni svoj občni zbor in izvedla volitev odbora, ki bo pod spretnim vodstvom predsednika g. Viljem Novaka skrbel za trden obstoj in napredek. Dasiravno razpolaga z malo četo, je novi predsednik vendar lahko nanjo ponosen in glede vsakega posameznega siguren, da ve sam za svojo politično dolžnost. Dosedanje delovanje je pripomoglo k marsikakemu upravičenemu uspehu, kolikor pa ni uspeh njen trud, je bila kriva predvsem ljudska nesloga in nespametno samoljubje in okorelost. Vsled tega se drugih strank sicer naveličano ljudstvo le počasi bliža NRS, zlasti, ker se vsakega pristaša NRS od nekaterih mogočnikov drugih strank takorekoč osebno preganja. Še celo na davčnem polju se uveljavljajo nekateri nasprotniki kot konfidenti proti našim članom.

Vse to nas pa ne plaši, mi vemo, da je naša ideja in pot prava ter pomilujemo le one ozkosrčne naše rojake, ki ne uvidijo, da se z NRS širijo ozke meje naše ožje slovenske domovine doli do Timoka in Gevgelije, ker z

radikalno stranko stopamo kot enakopravni bratje v celokupno državno politično areno, in da s tako mogočno vsedrjavno stranko tudi pokrajinske naše slovenske interese veliko uspešnejše lahko zaščitimo kot pa z brezpomembno podeželsko strančico ali katerokoli samoslovensko, ker se slovenske stranke vsi d svoje naravne omejenosti in brezpomembnosti utapljajo v lastni nemoči. Nimajo ne idej in ne moči, ampak samo krič. Vse-državna stranka pa vsakega člana že po svojem ustroju sili, da se briga za vsedrjavne gospodarske in kulturne interese, s čimur se ga vzgaja k samostojnemu človeku širokega obzorja.

Nepotrebno izjavo Dr. Zupaniča in Dr. Ravniharja priobčuje neki zakotni ljubljanski dnevnik na našo resnično ugotovitev, da glede volitev v Trgovsko in obrtno zbornico Okrožni odbor NRS za podeželsko volilno okrožje Ljubljana-Novomesto ni ničesar sklepal in da ima vsled tega vsak pristaš NRS iz tega okrožja prosto roko. Rekli smo, da Okrožni odbor NRS vzpričo nezavzetja svojega stališča očitno smatra te volitve za stanovsko in gospodarsko vprašanje, ne pa politično, kar je končno tudi pravilno. Glede Ljubljane, ki tvori samostojno okrožje zase, se sploh nismo izjavili, ker je dopis očitno potekel od interesentov z dežele. Navzlic temu se je čutil prizadetega tudi gospod Dr. Vladimir Ravnihar, predsednik ljubljanskega okrožja NRS, ker stoji tudi on pod to izjavo. No in v tej izjavi se svečano urbi et orbi oznanja, da „Ljudska Samouprava“ ni oficijelen radikalni list. To izjavo bi si bili gospodje lahko prihranili, ker kolikor je nam znano, je oficijelen list Narodne Radikalne Stranke v celi državi le eden, in sicer beograjska „Samouprava“, pa še ta le v posebni perijodično izhajajoči prilogi. Ker oficijelni listi so zavedno dolgočasni in vsled tega — nerentabilni. „Ljudska Samouprava“ se še ni nikdar niti priglasila niti gerirala za oficijelno glasilo Narodne Radikalne Stranke, pač pa stoji list na razpolago vsem resnim članom in organizacijam NRS kot javno glasilo. Da bi pa kaki „oteci Jugoslavije“ prevračali po našem listu svoje samohvalne kozolce, je pa seveda izključeno. Resno pa dvomimo, da taka izjava, kot sta jo podala Dr. Niko Zupanič in Dr. Ravnihar s tovariši, koristi radikalni stvari v Sloveniji; prvič morajo vsaj oni, ki so voditelji ali hočejo veljati za take, dobro preudariti, predno začno javno debato po časopisju, zlasti, ker morajo računati s tem, da bodo tudi dobili javen odgovor; drugič se pa mora voditeljem pripisovati vsaj toliko soli, ako že sami ne morejo vstvariti nobenega časopisnega podjetja, da ne ubijajo onega svojih partijskih prijateljev, ki po svojih najboljših močeh pomagajo stranki v Sloveniji na noge... In še nekaj: Dr. Niko Zupanič je podpisal to izjavo za „Oblastni

odbor NRS za ljubljansko oblast“. Prijetno nam je ugotoviti, da tak odbor sploh ne obstoja. Z Dr. Niko Zupaničem kot „tajnik“ podpisani „I. Mužina“ sploh ni noben funkcionar stranke v okrožju, ampak glasom naših informacij privatni pisar. Dr. Niko Zupanič podaja torej izjave za organizacijo, ki sploh ne obstoji. Obstoji pač Okrožni odbor NRS za volilno okrožje Ljubljana-Novomesto, za območje brez Ljubljane in štajerskih delov ljubljanske oblasti, ne obstoja pa in po statutih stranke, ki so edino merodajni, tudi ne more obstojati nikakšen Oblastni odbor. Predsedniki in podpredsedniki srezkih odborov v volilnem okrožju so po čl. 42 statuta stranke člani Okrožnega odbora, ki obsega torej le volilno okrožje. To je tudi naravno; vsakdo ima politične interese predvsem v volilnem okrožju in organizacije strank so le orodje stranke za volitve v volilni jedinici, to je v volilnem okrožju. Tudi sedež Okrožnega odbora je lahko poljuben. Oblastnih odborov pa NRS sploh ne pozna. To bi lahko vedel Dr. Niko Zupanič, ki že sedmo leto sedi kot radikalni odposlanec v Ljubljani, pa očitno še temeljnih določil statuta NRS ne pozna. Temu primerni so tudi njegovi politični uspehi, kar kot neoficijelno glasilo lahko javno pribijemo.

Narodno Radikalno Stranko že mesece in mesece mrcvari slovensko časopisje. Ne vemo, kolikokrat je že razpadla na papirju namreč. Enkrat bo odpeljal velik del Maksimovič, drugi del zopet menda Ninčič, min. predsednik Uzunovič ima baje silno močen centrum partije, a eno krilo, da tvorijo pašičevci... v duhu tinte in potrpežljivega papirja je stranka takorekoč le skupina nekakih konglomeratov. Gospodje, ki to žele, v pričakovanju politične dedščine seveda, naj se potolažijo; ako bi NRS ne bilo, bi jo moral direktno vstvariti. Ona je tista trdna točka v parlamentu in v našem javnem življenju, ki garantuje varnost tudi onim, ki izdajajo, varni izza njenih širokih ledij, svoje otročje želje... Parlament bo delal predvideno do svoje končne dobe, torej še nad dve leti; in pri bodočih volitvah v parlament utegne marsikdo od teh otročjih kričev izginiti iz pozorišča — v korist predvidene absolutne večine NRS v parlamentu.

Tedenske vesti.

Osebna vest. Poročila sta se gospod Dr. Josip Krauland, zdravnik v Kočevju, z gđc. Marijo Verderberjevo, hčerko ugledne kočevske meščanske rodbine. Mlademu paru tudi od naše strani obilo sreče in blagoslova. Umrli in je bil dne 23. t. m. pokopan pismonoša Franc Darovič v Kočevju, osem dni popreje pa Josip Nadler, posestnik in vozni podjetnik v Kočevju. N. p. v m.

Radio postajo je dobil Kočevski Di-

jaški Dom. Prednost poslušanja koncertov bodo imeli oni gojenci, ki so čez dan odlično izpolnili svoje dolžnosti.

Državna realna gimnazija v Kočevju ima 291 učencev; v osmem razredu jih je 21. Te številke so sedaj končnoveljavne.

Interesantne številke kaže šestrazredna osnovna šola v Kočevju. Vseh šoloobveznih učencev iz mestne občine Kočevje in okoliške občine Željne je 440, od teh Slovencev 279, Nemcev pa 161. V prvih razredih je 66 Slovencev in le 18 Nemcev, Kočevjarjev. Tudi privatna dekleška osnovna in dekleška meščanska šola č. s. sv. Vincenca Pavlanskega, obe s pravico javnosti („Marijin Dom“), izkazujeta v zvezi z dekleškim vzgajališčem in internatom visoko število gojenk. Gojenke so po dve tretjini izven kočevskega sreza.

Novo tekstilno industrijsko podjetje ustanovi v Kočevju znana češka velefirma František Bruna iz Plav na Češkem. Bo to industrija platna, namiznih prtov, robcev, servet itd., torej važnih artiklov, ki se sedaj v veliki množini uvažajo iz inozemstva. Njeno podjetje v Kočevju bo značilo torej zmanjšanje uvoza, importa v našem gospodarstvu. V ta namen je kupila tvrdka Bruna od Gospodarske banke d. d. v Ljubljani njena doslej počivajoča Industrijska podjetja d. d. Kočevje s svetom, inventarjem, napravami in poslopji kot to leži in stoji, za Din 1.000.000. Ker je poleg podjetja tekoča voda (Rinža), je smatrati ta nakup kot zelo ugoden. Tako dobi sedanja fabrika suknja „Tekstilana“, d. d. Kočevje, svojo posestrimo, le da v drugi stroki. Za oktober se pričakujejo stroji in v novembru, najkasneje pa z Novim letom začne Bruna z obratovanjem. Ker te dni dodela velepodjetnik g. A. Jakomini svojo veliko parno žago v Kočevju, bo Bruna šesto tovarniško velepodjetje v Kočevju. Sondira se pa teren še za sedmo, za trikotžno. Vsi lokalni faktorji, predvsem pa mestno županstvo, store vse, da se mesto Kočevje čimbolj industrijalizira, ker so zato v Kočevju in okolici podani vsi potrebni predpogoji (gosta naselitev prebivalstva, kočarsko gospodarstvo, inteligentno ljudstvo, premog, vodna moč in velegozdovi). Zveza Kočevja z morjem potom podaljška sedanje dolenjske proge, ki se končuje v Kočevju, na progo Zagreb-Sušak je pa le še vprašanje časa.

Mestna kanalizacija se obnavlja in dopolnjuje v Kočevju. Letos bo dovršen spodnji del mesta, to je Trg Kralja Petra Osvooboditelja s sosednimi ulicami, drugo leto pride pa takoj spomladi celo gornje mesto na vrsto. Kanalizacija že od svoje izvršitve dalje ni bila nikdar sistematično prekontrolirana in izčiščena, vsled česar je za mestom zastajala voda, svet se je jel pa zamočvirjati, kar ni bilo v prid higijene. Sedaj se vsi ti nedostatki energično in strokovno odstranjujejo. Tudi vodovod bo v

Glavnica . . . 3.000.000 Din
Rezerve proti 700.000 „
Stanje vlog ca 20.000.000 „

Brzjavni nasl.: Merkantilna

Telefon interurban:

Kočevje št. 3 - Ribnica št. 4.

MERKANTILNA BANKA

centrala KOČEVJE, podružnica RIBNICA

kupuje in prodaja dolarje in druge valute, vrednostne papirje, srečke itd. Izvršuje nakazila in vnovčenje v tu- in inozemstvu. Izvršuje vsa v bančno stroko spadajoča posla. Zveza z Ameriko. Je dragevolje strankam na razpolago brezplačno z informacijami glede kateregakoli denarnega posla.

Obrestovanje vlog do dneva pologa do dneva dviga:

brez odpovedi . . . 5%
na 1 mesečno odpoved 6%
na 3 mesečno odpoved 7%
na 6 mesečno odpoved 8%

Rentni in invalidski davek plača banka sama.

Uradne ure: od 1/29. do 12. predpol. in od 3. do 5. ure popoldne.

bližnjih letih treba prekontrolirati, ker se 25 odst. vode več porabi kot pa kažejo porabni vodomerni. Podobno je z električno napeljavo, ki je bila ob vpeljavi naravnost diletantsko izvršena. Nevarnosti seveda ni, ker znaša napetost le 120 voltov, vendar pa uhaja 30 odst. elektrike še vedno v zrak, kar je ob oljnatem pogonu vsekakor občutljiva izguba, ki se očituje v cenah.

Draginjski zakon, eno najbolj naivnih in površnih del povojnega našega parlamenta, zopet straši po Kočevju. Ako pade cena s kakšnega robčka ali spodnjih hlačk, in če trgovec tega takoj ne opazi, in ter pride med tem prijazni obisk orožnika, je že 24 ur zapora in 500 Din. Pri tem pa postopa kočevsko sodišče po metodi, ki ni razumljiva in dopušča dvomljive razlage; tako na primer so kaznovani dosedaj neoporečni trgovci strožje kot pa ponovitveniki. Upamo, da bo okrožno sodišče s prakso vtilo v zakon ono pamet, na katero so njegovi tvorci pozabili.

Pravni kongres pravnikov kraljevine SHS je 11. t. m. pod predsedstvom in vodstvom Dr. Danila Majarona, predsednika odvetniške zbornice za Slovenijo v Ljubljani, ter Dr. Janka Babnika, predsednika Višjega deželnega sodišča, in Dr. Antona Rogine, podpredsednika Višjega deželnega sodišča v Ljubljani, ter univerzitetnega prof. Arandjelovića iz Beograda, ob ogromni udeležbi in krepkem sodelovanjem vodilnih pravnikov vseh treh plemen svoje plodno delovanje zaključil. Sprejel je potrebne resolucije kot smernice za delovanje naše vlade v svrhu pravne ureditve države in medsebojnega razmerja državljanov, ki svedoče, da se je organizacija naših pravnikov usmerila v pravilno smer. Sedaj ima besedo naša vlada, odnosno minister za pravosodje in minister za izenačenje zakonov. — Prihodnji kongres se vrši v Zagrebu bodoče leto.

Demokratsko parlamentarno zajednico sta stvorili Davidovičeva Demokratska stranka, ki je razpolagala doslej z 38 poslanci v parlamentu, in pa Spahovi Muslimani iz Bosne in Hercegovine (18 poslancev). Ta klub bo štel 56 poslancev. Ker ima Radićeva HSS skupno le še 49 poslancev, je druga najmočnejša skupina v parlamentu Davidovičeva Demokratska zajednica. Kot znano je prva radikalna stranka, ki šteje 143 poslancev, od teh radikalni klub 132, dočim je 11 Jovanovičevcev izven kluba. S to politično potezo je obrnil Davidović pozornost cele javnosti nase; med Hrvati in Srbi je bil vedno boj za bosanske muslimane. Z vstopom v Davidovičevo stranko so se odločili za srbsko tezo, kar je bilo končno tudi pričakovati in tudi bolj odgovarja ne samo njih interesom, ampak tudi rasi in preteklosti. To je dogodek velike važnosti za konsolidacijo notranjih razmer v državi. Kaže, da ima srbski del našega naroda veliko asimilacijsko moč. Najbolj žalosten bo Radić; to je zares težka izguba za vsehrvatske šoviniste in separatiste. Sicer bo pa anektiral naše slovensko Prekmurje... če ne bo zopet grozdje — ušlo. Smola je pač smola...

Vabilo na družabni večer

ki ga priredi Srezki odbor NRS Kočevje članom radikalnih organizacij v okraju Kočevje in njih prijateljem dne

2. oktobra t. l. ob 8. uri zvečer
hotel Trst

v Veliki dvorani.

Dnevni red:

Predavanje Dr. Iv. Sajovica, predsednika Mestnega in Srezkega odbora Kočevje, o temi:

„Misija Narodne Radikalne Stranke v naši državi“.

Govori in prosta zabava.

Vstop le za člane in njih gospe. Gostje proti predhodnemu pismenemu dovolilu predsedstva. — K obilni udeležbi vabi

SREZKI ODBOR.

Anton Bizjak, čevljarska delavnica Borovnica

izdeluje in oddaja svoje čevljarske izdelke zlast moško trpežno obutev najceneje.

P. t. potnikom in posetnikom Kočevja ter cenj. meščanstvu se priporoča

HOTEL „TRST“, Kočevje

Prvovrstna kuhinja. Najboljša vina.

Sobe za tujce. — Avtogaraža.

J. Klemenčič
hotelir.

**Ali ste že poravnali
naročnino?**

Izdaja za konzorcij in urejuje Pavle Homan, Kočevje.
Tiskarna J. Pavliček, Kočevje.

ZOBNI ATELJE BORIS BAN, Kočevje

vis à vis župne cerkve, hiša tvrdke Peter Petsche

izvršuje solidno in zanesljivo vsa v zobotehnično stroko spadajoča dela. — Vsak delavnik od 8. do 12. in od 2. in 5. ure, ob nedeljah od 8. do 12. ure.

Zlate, srebrne, porcelanaste in cementne plombe, zlate mostičke in krone, umetno zobovje, čiščenje zob, pritrjevanje, obnova.

CENE IN DELO BREZ KONKURENCE!

Pozor!

Poljedelci in obrtniki!

Brezkonkurenčno si nabavite Vaše potrebščine, kakor: železo, pločevino, žičnike, žico, štedilnike, razno kovaško, ključavničarsko, mizarstvo in drugo obrtniško ter poljedelsko orodje, barve, razne lake, bencin, olje, firnež itd. Poljedelski stroji, razni plugi, brane, slamo-reznice, mlatilnice, čistilnice pri stari na novo urejeni tvrdki

Fr. Göderer nasl. FR. HUBER, Kočevje.

Zaloga najboljšega cementa in drugih stavbenih potrebščin.

Zaloga smodnika in vseh drugih lovskih potrebščin.

DIJAŠKI DOM KOČEVJE.

Največji tovrstni internat Jugoslavije.

Prvovrsten internat za srednješolsko učečo se mladino pod pedagoškim vodstvom in nadzorstvom aktivnih srednješolskih profesorjev.

Krasna igrišča. — Smrekovi gozdovi. — Lastni vrtovi. — Lastna ekonomija.

Popolna prvovrstna oskrba. — Radiokoncerti. — Nizke cene.

STEVILO MEST OMEJENO NA 100 GOJENCEV.

5% Mestna hranilnica v Kočevju

Uradni prostori so v Gradu Trg Kralja
Petra Osvoboditelja.

Uradni dnevi vsak dan od 8. do 11. ure dopoldne
in ob sejnih od 8. do 12. ure dopoldne.

Stanje vlog dne 1. julija 1926:
Din 20.836.000.—

Obrestna mera za hranilne vloge (brez
odbitka rentnega davka 5%
Obrestna mera za hipoteko 8%
Obrestna mera za menice 12%.